

6123

ՀԱՅ ԶԵՋՈՔՆԵՐՈՒ

(ՈԶ-ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ)

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Կ Ո Ձ Ը

Համայն Հայուրեան

Ամեն ճամբարիտ Հայ քաղաքացիի պարտքն է
իր իրաւունքները եւ պարտականութիւնները
ճանչնալ, պաշտպանել ու կատարել առնարար:

ՆԻՒ ԵՈՐԻ

1920

Այս գրքովը ձեռք էր գրկուի բոլոր անոնց,
որոնք իրենց անունը եւ հասցեն կը գրկեն:

2010

323 1147 925
2-24

ՀԱՅ ԶԵԶՈՔՆԵՐՈՒ

(ՈԶ-ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ)

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Կ Ո Ձ Ը

Համայն Հայուքեան

Ամեն նամարիտ Հայ քաղաքացիի պարտքն է
իր իրաւունքները եւ պարտականութիւնները
նամշնալ պաշտպանել ու կատարել առնաբար:

ՆԻՒ ԵՈՐՔ

1920

Այս գրքովը ձրի կը ղրկուի բոլոր անոնց,
որոնք իրենց անունը եւ Հասցէն կը ղրկեն:

ՀԱՅ ԶԵԶՈՔՆԵՐՈՒ
(ՈԶ-ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ)
ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Հաստատում 1919

ԻՆՉՈՒ ԿԱԶՄՈՒԵՑԱԻ

Այս լիճերի եւ անհերքելի իրողութիւն մ'է որ աշխարհի ամեն կողմ ուր հաշեր կան, Մեծամասնութիւնը չեզոք է: Չեզոք ըսելով ոչ-կուսակցական ըսել կուգենք եւ ոչ թէ անտարբեր կամ անզոգ—այսինքն ճշմարիտ հաշ. անկեղծօրէն եւ ճշմարտապէս իր ազգը սիրող եւ իր պարտականութիւնը կատարելու պատրաստ, զոհող եւ գործող, առանց այս կամ այն կուսակցութեան, այս կամ այն բարեկամին, այս կամ այն նկատումին եւ չահախնդրութեան սիրոյն:

Քաղաքական կուսակցութիւնները մեր ազգին հաշիւ 100ին տասը կը կազմեն: Սակայն փոքրամասնութիւն ըլլալով հանդերձ միշտ աչ-

56203-ա

12001

38527-67

խատած են տիրել եւ կառավարել մեծամասնութիւնը՝ Ազգը:

Ազգային անցեալ երեսուն տարիներու ընթացքին մէջ Հայութիւնը, կամայ թէ ակամայ, քաղաքական եւ բռնաւորական հարկադրումներու տակ ստիպուեցաւ լուռ ու մունջ փոքրամասնութենէ առաջնորդուիլ միշտ լաւը չուսալով, միշտ բարին ակնկալելով:

Յեղափոխական տարիներու միջոցին մեզ կառավարել ջանացող փոքրամասնութիւնը չորս կամ աւելի մասերու բաժնուեցաւ, եւ մինչեւ այսօր նոյն բաժանումները կան:

Այդ ահ ու սարսափի տարիներուն մեր քաղաքական կազմակերպութեանց գործունէութիւնը նկարագրել ապագայ պատմադրին կը թողունք: Միայն խիստ մօտիկ պատմութիւնը պիտի յիշենք որ ամենուս օրով կատարուած է եւ կը կատարուի տակաւին:

Աշխարհաւեր պատերազմին զինադադարի կնքումը մեր առջեւ բացաւ մեր ամբողջ ազգային գոյութեան մէջ չտեսնուած տեսարան մը — անհո՛ւն ու վիճաւորութիւն մը. մե՛րկ, անօ՛թի եւ անպատուութեամբ պաշտելի մայրեր եւ քոյրեր, անթի՛ւ, անհամար՛ հիւծուած եւ նուաղած թանկագին որբեր, սպաննուած սիրելի հայրեր եւ եղբայրներ, միլիօնաւոր քանդուած տուներ. մէկ խօսքով ոճիր մը որուն նմանը չկայ ամբողջ մարդկային պատմութեան մէջ:

Մեր քաղաքական կուսակցութիւնները նախքան պատերազմը զիրար հալածելու, բամբասելու, զրպարտելու, մրտտելու եւ սպաննելու ազտօտ գործը ամենաչն կարգապահութեամբ եւ աշարջութեամբ կը շարունակէին, եւ մենք ալ՝ չեզոքներս սրճարաններու եւ ճաշարաններու անկիւնները իրարու կը դանդաղէինք. մեր դժբաղդ ազգին վիճակը կ'ողբայինք եւ կուսակցութիւնները իրենց ազգավնաս ընթացքին համար կը մեղադրէինք: Բայց օր մը մեր մըտքէն չանցաւ թէ ի՛նչպէս կարող էինք դարձան տանիլ մեր ազգային ողբալի կացութեան. ի՛նչպէս կարող էինք լսեցնել մեր ձայնը իրարու վնասող մեր կուսակցական եղբայրներուն. ի՛նչպէս կարող էինք չեզոքացնել անոնց ազգավնաս պայքարը, եւ թէ ի՛նչպէս կրնայինք անոնց վատնած նիւթական ու բարոյական ուժը օգտակարապէս ծառայեցնել մեր ցեղին:

Այո՛, չեզոքներս միշտ իրարու այս դանդաղանքները կ'ընէինք առանց գործնական քայլ մը առնել փորձելու, ակնկալելով որ օր մը մեր կուսակցական եղբայրները պիտի խելաբերէին, իրենց կործանարար ընթացքը պիտի թողուին եւ իսկապէս ազգօգուտ եւ ազգաչէն գործի պիտի սկսէին: Միշտ կը չուսալինք որ անկարելի էր որ այս կուսակցամոլութիւնը եր-

կար շարունակէր, եւ թէ վերջնապէս իրաւախոհ-
հաւթեան գետին մը պիտի գտնէին որուն վրայ
պիտի կարենային եղբայրաբար եւ համերաշխ
գործել: Սակայն այդ ցանկալի օրը երբեք չե-
կաւ: Ընդհակառակը, անոնց յարաբերութիւն-
ները օր ըստ օրէ աւելի վատթարացան եւ ան-
տանելի ու սարսափելի տեսարաններու առջեւ
կը գտնուինք այսօր: Տեսէք ինչպէս դեռ անոնք
մեր դրամներով կը շարունակեն բամբասանը-
ներով, զրպարտութիւններով, սուտերով, հայ-
հոգութիւններով եւ սպառնալիքներով լի թեր-
թեր մրտտել: Տեսէք ինչպէս սրահներ կը վար-
ձեն եւ աշտեղ զիրար բզբտելով կը խայտա-
ռակեն վիրաւոր եւ տառապեալ Հայութեան
վարկն ու պատիւը: Եւ չկայ ամենադժոյթ յոյս
մը իսկ ասպագային մէջ թէ անոնք պիտի կա-
րենան կամ ուղեն օր մը համաձայն ազգօգուտ
գործի ձեռնարկել:

ՅՈՒՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ ԶԷ ԱՅՍ

Եթէ մեր կուսակցական պարոնները Ազգա-
լին այս ամենասարսափելի օրերուն մէջ, ի տես
հազարաւոր հոգեհատորներուն արիւնլուայ,
խեղճ եւ թշուառ վիճակին, Հայրենիքի քար-
ու քանդ դերքին եւ մեր ազատութիւնը մազէ
կախուած կացութեան մէջ չեն խղճահարիր,
չեն սթափիր, չեն համերաշխիր, այլեւս ո՞ր
բանական Հայը կարող է բարիք ակնկալել ա-

նոնցմէ: Կարգացէք անոնց թերթերը, ներկայ
գտնուեցէք անոնց ժողովներուն, տեսակեցէք
անոնց իւրաքանչիւրին հետ եւ դուք պիտի հա-
մոզուիք որ անոնց ներքին Հայը կուրցած է.
թէ անոնք Հայրենաբիրութիւնը, եղբայրաբիւ-
թիւնը, ազգաշինութիւնը՝ զիրար անուանա-
րկել, սպառնալ, բամբասել, մրտտել կը հա-
կընան եւ ուրիշ ոչի՛նչ:

Չեղոքնե՛ր, ահաւոր եւ յղի օրերու մէջ
կ'ապրինք. մեր ազգային ներկայ սոսկալի
վայրկեանը պէտք է բանայ մեր աչքերը: Ըմ-
բռնենք որ այլեւս Հայ քաղաքական կուսակ-
ցութիւնները մազի չափ պիտի չչեղին իրենց
ազգալնաս ընթացքէն, քանի որ Հայութեան
մեծամասնութիւնը՝ չեղոք մասը թուլամորթու-
թեամբ անկազմակերպ կը մնայ: Ըմբռնենք որ
մինչեւ որ մեր ազգը ինքզինքը չկազմակերպէ
եւ իր ճակատագիրը իր ձեռքով տնօրինելու
համար ոտքի չկանգնի՝ արժանի է այս ողբալի
վիճակին, եւ թէ ի դո՛ւր է Հայ քաղաքական
կուսակցութիւններէն ոեւէ բարիք, միութիւն
եւ համերաշխութիւն ակնկալել:

Ակնարկ մը նետեցէք Ամերիկահայ գաղու-
թին վրայ: Ի՞նչ կը տեսնենք:

Երկու Կաթողիկոսական առաջնորդներ:

Երեք Կարմիր իճա:

Ինչո՞ւ: Որովհետեւ չեզոքներս կազմակեր-
պուած չեմք եւ հետեւաբար ձայն ու ազդեցու-
թիւն չունինք:

Նիւ Եորքի մէջ մէկ եկեղեցի բաւական էր. սակայն փոսակցականները պարտադրեցին հատ մ'ալ ունենալ. եւ ունեցան: Հետեւ^{ու}քը: Ամսական \$350 աւելորդ ծախք: Գումար մը որ կանոնաւորապէս ամեն ամիս Նիւ Եորքի հայու թիւները կարող էր ղրկել մեր դժբաղդ սիրելիներուն, բայց այսօր ամենայն կանոնաւորութեամբ ամեն ամիս ամերիկացի մը գրպանը կը լեցնեն զուր տեղը, անպէ՛տ տեղը: 350 տոլար փճացնել ամէն ամի՛ս երբ մեր որբերը աֆ^{ու}թի, մերկ եւ բոպիկ են...:

Ի՞նչպէս կարելի եղաւ ընել այս:

Շատ պարզ է պատասխանը.— Զեգոֆներս կազմակերպուած չեմք եւ ձայն չունիմք:

Ազգային քաղաքական այսպիսի փափուկ ժամանակի մէջ ունինք երկու պատուիրակութիւններ, երկու հակառակ քաղաքականութիւններ եւ հետեւաբար ազգային շահերու ահագին կորուստներ: Ինչո՞ւ:

Որովհետեւ Հայ չեգոֆներ ոչ մի տեղ կազմակերպուած եմք, ուժ չունիմք, եւ ոչ ոք կարեւորութիւն կուտայ մեզ:

Եթէ Ամերիկայի «Ազգային Միութիւն»ը փոխանակ կամայական եւ ապօրինի կազմուելու՝ ընտրուէր ամբողջ գաղութէն օրինաւորապէս, այս անկերպարան ազգային վիճակը պիտի չունենայինք այսօր: Ինչո՞ւ չըրինք, ինչո՞ւ չընտրեցինք, ինչո՞ւ չպահանջեցինք:

Պատասխանը կրկին նոյն է.— Կազմա-

կերպուած չեմք եւ հետեւաբար մեր իրաւունքիմ եւ պարտականութիւններուն տէրը չեմք:

Դեռ կարելի է երկարել այս ողբալի վիճակներու ցանկը, բայց բաւական է համոզելու մեր չեզոք եղբայրները եւ քոյրերը որ այլեւս կազմակերպուելու ժամը հասած է եւ պարտինք կատարել մեր ազգային պարտականութիւնը:

Այս իրողութիւնը ա՛յնքան պարզ, ա՛յնքան ճշմարիտ եւ աչնքան ազդու է որ անկարելի է հակառակը փաստել:

Այս՝ այն աստիճան պայծառ ճշմարտութիւն մ'է, որուն առջեւ ամեն անկեղծ եւ Հայրենասէր չեզոք՝ ոչ-կուսակցական Հայեր պէտք է խոնարհին, խորհին եւ լսեն:

Մենք տւրախ ենք խոստովանելու որ անոր անդիմադրելի ուժին առջեւ խոնարհեցանք եւ կազմեցինք Հայ Զեզոքներու Համազգային Միութիւնը:

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Հայ Զեզոքներու Համազգային Միութիւնը կազմուելէ առաջ, իբր անհատներ ի՛նչ որ ըսէինք, ինչ դիտողութիւն որ ընէինք, մեր կուսակցական եղբայրները արհամարհական լուռ ժպիտով մը կը պատասխանէին մեզ: Սակայն Հիմա բոլորն ականջի փոխուած են. բոլորն ալ դործի վրայ են համոզելու մեզ թէ հարկ չկայ

ուրիշ «կուսակցութիւն մը սկսելու, քանի որ արդէն չորս հատ կան»։ Չեզոքները կազմակերպելու հարկ չկայ եղե՛ր... :

Ի՞նչ փոփոխութիւն... :

Հապա՛ մենք՝ չեզոքներս՝ իրենց համար սատկածներ էինք. հապա մենք իրենց կարծիքով «արջառ»ներէն աւելի արժէք չունէինք... :

Ի՞նչ է այս հետաքրքրութեան եւ փոփոխութեան պատճառը։ Բայց աւելի ծիծաղելին կայ։ Նախ քան Չեզոքներու կազմակերպուիլը մեր քաղաքական կուսակցութիւնները անդադար իրենց թերթերուն մէջ, բեմերուն վրայ կը քարոզէին չեզոքներուն՝ ազգային գործերով հետաքրքրուիլ, անտարբերութիւնը թողուլ եւ օգտակար անդամներ դառնալ հայութեան։ Իրենց այդ փափաքը ահա՛ չեզոքները կը կատարեն վերջապէս կազմելով Հայ Չեզոքներու Համադպային Միութիւնը. ուրեմն ինչո՞ւ փոխանակ ուրախանալու կը սրտմտին։ Ինչո՞ւ չեն Հրճուիւր երբ չեզոք հայերն ալ իրենց ազգային պարտականութիւնը կատարելու համար կը կազմակերպուին, — բան մը որ իրենց ալ «ցանկութիւնն» էր անցեալին մէջ։ Ինչո՞ւ անոր պէտքը չեն տեսներ այլեւս ներկայիս մէջ։

Իրենց սրտմտութեան եւ համոզումի փոփոխութեան պատճառը մեզի լաւ ծանօթ է։ Անցեալին մէջ անոնց չեզոքներով հետաքրքրուելուն պատճառը զանոնք կուսակցական ընելով, գգուըտուքի ասպարէզին մէջ նետելու

էր, եւ ոչ ուրիշ բան։ Բայց բանից դուրս եկաւ որ չեզոքները ազարակապանին նման(*) իրենց կարծածին չափ անխելք չէին եւ ատոր կենդանի վկայ՝ Հայ Չեզոքներու Համադպային Միութիւնը։

ԱՆՀԵԹԵԹ ԱՌԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Ուրիշ առարկութիւն մ'ալ Հայ չեզոքներու (ոչ- կուսակցական) համադպային միութեան դէմ։ Յաճախ կը հարցնեն, «Ո՞ւր էին մինչեւ Հիմա չեզոքները»։ Ասկէ աւելի անմիտ եւ անիմաստ հարցում կարելի չէ երեւակայել։ Չե-

(*) Երկու ճամբորդներ վ'իջեւանին ագարակի մը մէջ եւ գիշերելէ վերջ՝ կը մտադրեն յաջորդ օրը ճամբայ ելլել։ Ագարակապանը ճամբորդին մէկուն առանձին կը հարցնէ. — «Ի՞նչպիսի մէկն է ընկերդ»։ «Իշուն մէկն է», կը պատասխանէ ճամբորդը։ Յետոյ ագարակապանը առանձին միւս ընկերին վը հարցնէ. — «Ի՞նչպէս մարդ է ընկերդ»։ «Շան մէկն է», կը պատասխանէ միւս ճամբորդը։ Ընթրիքի ժամանակ ագարակապանը մէկուն առջեւը խոտ կը դնէ, իսկ միւսին՝ ոսկոր։ Մենք բնա՛ւ նախատելու կամ վիրաւորելու նպատակով մէջ չբերինք այս առակը, այլ՝ մեր ըսածը ազդուօրէն բացատրելու եւ կուսակցականներու

գործները՝ ոչ-կուսակցականներն էին որ մեր ազգերն յեղափոխական կեանքի ընթացքին մատակարարեցին հերոսներ, կռուողներ, ուտեւիք, դրամ եւ այլ կարեւոր պէտքեր: Անոնք որ մօտէն ծանօթ են մեր յեղափոխական կեանքին, լաւ գիտեն որ երկրի մէջ կռուող, պայքարող, տառապող կտրիճներու մեծագոյն մասը երբէք կուսակցական խելագարութիւնը չունէին: Անոնք երբէ՛ք կարեւորութիւն չընծայեցին տեւէ կուսակցութեան անունին կամ դրօշին: Անոնց համար միայն մէկ բան նուիրական էր — կռուիլ վատ եւ բռնաւոր Թուրքին դէմ: Երբ մեր անմահ հերոսներու կեանքը դրէ աննախապաշար ապագան — որոնց անունները կը շահագործուին աչսօր այս կամ այն կուսակցութեանց կողմէ եւ որոնցմով կ'ուզեն փառաւորուիլ — այո՛, երբ անոնց կեանքը գրուի, այն ժամանակ պիտի տեսնուի որ անոնք զուտ հալընապէր յեղափոխականներ էին եւ ուրիշ ոչինչ: Եթէ անոնք կուսակցութեան մը անունը

ընթացքը՝ իրարու հանդէպ՝ լաւագոյնս պատկերացնելու համար: Ու կարելի՞ է ուրանալ անոր ճշմարտութիւնը: Տեսա՞՞ք էք Հայ քաղաքական կուսակցութիւն մը որ հաւանի ուրիշ կուսակցութիւն մը, կամ բարեկամական խօսք մը ունենայ անոր համար: Անոնք միշտ առատատեսութիւն, միշտ առատ նախատինք ունին իրարու հանդէպ:

կրեցին իրենց գործունէութեանց մէջ, այդ երբէ՛ք չնշանակեր որ որոշ կուսակցութեան մը պատկանելուն համար կռուեցան եւ թէ՛ եթէ չպատկանէին պիտի չկռուէին:

Անոնք Հայութեան կը պատկանին եւ ո՛չ թէ կուսակցութիւններուն:

Յեղափոխութիւնը իր կենսական արիւնը եւ սնունդը միշտ Հայ համայնքէն ստացաւ: Հայ արհեստաւորը, մշակը, կրօնաւորը, մտաւորականը, ուսանողը, շինականը, հարուստն ու աղքատը եւ այլն, բոլորն ալ առաւել կամ նրազ չափով բերին իրենց բաժինը եւ տրամադրեցին Հայ յեղափոխութեան եւ առանց անոնց ձեռնառութեան կարելի էր ոչինչ ընել: Հակառակը պահանջելը եւ պնդելը բացարձակ բարանջանք մ'է. եւ ապացոյցը շատ պիտի չունայ եթէ ներկայ կուսակցական ընթացքը յամառօրէն շարունակուի:

Ահա՛, այդ Հայ համայնքն է որ կը կազմակերպուի «Հայ չեղդներու (ոչ-կուսակցական) Համազգային Միութիւն» անունով, որովհետեւ քաղաքական կուսակցութիւնները, որոնց մինչեւ հիմա օգնած, սնուցած եւ պահպանած էր, իր վստահութիւնը եւ ուժը չարաչար գործածեցին եւ կը գործածեն դեռ:

ԻՆՉՈՒ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆՑ ՁՄԻՍՑԱՆՔ

Ոմանք առարկեցին թէ ինչո՞ւ՝ փոխանակ

չեզոքներու առանձին կազմակերպութիւն մը հիմնելու՝ արդէն կազմակերպուած կուսակցութիւններէն մէկուն չմիացանք։ Այս հարցումը, անկասկած, կուսակցականները մէջտեղ նետեցին, սակայն գտնուեցան կարգ մը բարեմիտ չեզոքներ որոնք անկեղծօրէն դրին այդ հարցը։

Որո՞ւն ընկերանայինք։

Եթէ Դաշնակցութեան միանալինք, այդ մեր միացած ընկերներն պարտ էինք պայքարիլ Ռամկավարին, Վերակազմեալին և Ս. Դ. Հընչակեանին դէմ, որովհետեւ Դաշնակցութեան համար այդ երեք կուսակցութիւնները անարժէք ոչնչութիւններ են. յետադիմականներ են։ Ինքը՝ Դաշնակցութիւնը՝ Հայկական «Արփան եւ Օմեղան» է։

Որո՞ւն ընկերանայինք։

Եթէ Վերակազմեալ Հնչակեան ըլլալինք, պարտ էինք պայքարիլ եւ արգիլել Դաշնակցութեան եւ Ս. Դ. Հնչակեանութեան դաւանած ընկերավարական ու սոցիալիկեան վարդապետութեան մոտքը Հայոցս մէջ։ Ռամկավարութեան դէմ պիտի մաքառէինք, որովհետեւ անոնք դէնքի չեն հաւատար։

Որո՞ւն ընկերանայինք։

Եթէ Ռամկավար ըլլալինք, բոլորն պաշար պիտի մղէինք Դաշնակցութեան եւ Ս. Դ. Հընչակեանութեան դէմ իրենց միջազգայնական դաւանանքին համար, եւ Վերակազմեալներու

դէմ՝ իրենց շարքերուն մէջ ոճիրի հետքեր գրանուելուն համար։

Որո՞ւն ընկերանայինք։

Եթէ Ս. Դ. Հնչակեան ըլլալինք, պարտաւոր էինք կուրիլ Վերակազմեալներուն եւ Ռամկավարներուն դէմ, որովհետեւ միջնադարեան յետադիմականներ, աղալապաշտներ են անոնք։ Իսկ Դաշնակցութիւնը պիտի ասէինք, որովհետեւ ընկերավարութեան դիմալին տակ ծածկուած ազգայնական կազմակերպութիւն մըն է։

Կարելի՞ էր անկեղծ, ազգասէր, իրենց մերկ եւ անօթի սիրելիներու օգնութեան հասնելու փափաքող եւ ապագայ ազատ Հայաստանը խաղաղ յառաջդիմութեան մէջ տեսնել ցանկացող չեզոքներուն՝ վերը նկարագրուած Հայ քաղաքական կազմակերպութեանց միանալ։

Անտարակոյտ, ո՛ր։

Կարելի՞ էր նաեւ լուռ նստիլ առանց իրենց ազգային պարտականութիւնը կատարելու։ Հազար անգամ ո՛ր։

Ուրեմն, ահա՛, այդ պատճառով հիմնեցին Հայ Ձեզոքներու Համազգային Միութիւնը։

ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԸ

Հայ Ձեզոքներու Համազգային Միութիւնը չորս անխախտ եւ անփոփոխելի նպատակներ ընտրած է, որոնք են՝

ՆՊԱՏԱԿ Ա.

Ի մի հաւաքել եւ կազմակերպել բոլոր Հայերը որոնք Հայ քաղաքական կազմակերպութեանց չեն պատկանիր:

Այսինքն, կազմակերպել կին թէ մարդ, որոնք Հայ անունը կը կրեն իրենց անձին վրայ եւ իրենց սրտին մէջ ու պատրաստ են աշխատիլ եւ զոհել իրենց ազգին բարեկաւութեանը համար եւ սակայն չեն համակրիր քաղաքական կուսակցութեանց ընթացքին եւ գործելու եղանակին:

Այսպիսիներու թիւը ահագին է մեր ազգին մէջ, եւ որովհետեւ կազմակերպուած չեն, ղլիրար չեն ծանօնար ու չեն կրնար գործակցիլ. հետեւաբար, անոնց օգտակարութիւնը խիստ աննշան է բաղդատմամբ իր կազմակերպուած վիճակին մէջ տալիք օգուտներուն:

Ահա՛, այսպիսիներուն սիրով կոչ կ'ընէ Հայ Զեղոքներու Համազգային Միութիւնը միանալ եւ գործակցիլ:

ՆՊԱՏԱԿ Բ.

Ամբողջական Հայաստանի ազատութիւնը եւ անոր խաղաղ զարգացումը. եւ այս մշտական ու անխախտ պահելու համար, բնաշրջական օրէնքի համաձայն՝ մեր քաղաքական ընթացքը պիտի ճշդենք Ազգին քաղաքական, տնտեսական եւ մտաւորական զարգացման աստիճանին համեմատ:

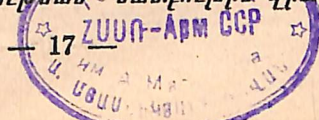
Այս երկրորդ նպատակին վրայ կ'արժէ որ ուշադրութեամբ խորհրդակցին մեր չեղոք ազգակիցները: Այս նպատակով կը յայտարարենք մեր քաղաքական հանգանակը. «Բնաշրջական օրէնքի համաձայն մեր քաղաքական ընթացքը պիտի ճշդենք մեր ազգին մտաւորական, նիւթական եւ տնտեսական զարգացումի աստիճանին համեմատ»:

Ինչո՞ւ կուզիլ բանի մը վրայ որ գոյութիւն չունի դեռ: Ինչո՞ւ ծայրայեղութենէ ծայրայեղութիւն գլորուել:

Մեր կուսակցութիւններէն ոմանք ընկերավարութիւն կ'ուզեն ապագայ ազատ Հայաստանի համար եւ ոգի իբրին կը ջանան հակառակը պնդողին գլուխը տրորելու: Ոմանք ալ իրար կ'անցնին հակա-ընկերավարական կառավարութիւն մը ունենալ եւ ամեն տեսակ սուտ ու փուտ պատմութիւններով կը ջանան վարկաբեկել իրենց հակառակորդները եւ անոնց համոզմները:

Այս անտեղի պայքարը խիստ վնասակար է մեր ազգին, մանաւանդ այս վերածնունդի շրջանին մէջ, երբ մեր ամբողջ կորովը կեդրոնացնելու ենք վերաշինութեան, կրթութեան եւ զարգացման համար:

Մենք նախ ամեն կերպով նկատի պիտի առնենք մեր ազգին մտաւորական, տնտեսական եւ քաղաքական վիճակը եւ քանի որ անոր ուրիշ ուրիշներ յառաջդիմութեան սանդուխտ վրայ,

դէպի վեր, քա՞նի ապահով քայլեր կրնանք առնել առանց վնասի: Երբ ազգովին Համոզում գոյացնենք, պիտի քալենք դէպի ծրագրուած նպատակը: Մէկ խօսքով, խնդիր չէ թէ մեր ազգին մէջ գտնուած փոքր մաս մը որքան չառաջացած լինի տնտեսապէս կամ մտաւորապէս, կամ թէ քաղաքական ինչ հայեացքներ ունի, այդ երբէք չկրնար ամբողջ ազգին կարողութիւնը ու կամքը դատելու եւ կշռելու չափն ըլլալ: Քաղաքական մեծ քայլ մը առնելու համար ազգին պեծ մասը պէտք է պատրաստ ըլլայ ու ոչ թէ փոքր մաս մը ջանաչ մեծամասնութիւնը իր ետեւէն քաշել եւ ազգալին քառս մը ստեղծել: Հայ Չեզոքներու Համազգային Միութիւնը երբէ՛ք պիտի չչեղի այս ուղղութենէն եւ իր ամբողջ կարողութեամբ պիտի հսկէ անոր վրայ եւ թոյլ պիտի չտայ ոեւէ մէկուն ոեւէ ժամանակ հանրութեան աչքէն հեռացնել այս սկզբունքը: Մենք դէմ չենք նոյն իսկ ամենածալրայեղ վարդապետութեանց եւ սիսթիմներու երբ մեր ազգին միտքը հասունցած է եւ պատրաստ է որդեգրելու զանոնք:

ՆՊԱՏԱԿ Գ.

Արգելք հանդիսանալ ոեւէ ձեռնարկի, որ կը ձգտի վնասել ազգային շահերուն:

Այս նպատակը մաս մը չեզոքներու սիրտը թունդ հանեց, կարծելով որ մենք ալ կուսակցականներու նման պիտի պայքարինք, բռնազ-

բօսիկ կոխներ պիտի ստեղծենք եւ հուսկ չետոյ կուսակցականներէն տարբերութիւն պիտի չունենանք: Կարգ մը կուսակցականներ ալ չեզոքներու այս անտեղի վախը հրահարեցին, յուսալով որ այդպէսով կրնային կասեցնել արդարութեան եւ ճշմարտութեան յառաջդիմութիւնը: Այո՛, մեր երրորդ նպատակն է արգիլել, մեր ամբողջ ուժով, բոլոր վնասակար ձեռնարկները, որոնք կարող են սպառնալ կամ վտանգել Հայութեան շահերը, որ կողմէն ալ զան անոնք:

Ինչպէ՞ս:— Ինչ կերպով որ պէտք է:

Եթէ վտանգը տնտեսական է՝ դրամով. եթէ արտաքին է՝ ուժով. եթէ ներքին է՝ քուէով:

Ազնիւ պայքարը սուրբ է: Պայքարը կեանք է: Երբ պայքարը դադարի՝ կեանքն ալ կը դադրի: Մեր սիրտն ու թոքերը կը պայքարին բնութեան տարբերներու դէմ, որպէսզի ապրինք: Նոյնպէս ամեն Հայ պարտական է պայքարելու վնասակար տարրերու դէմ, որպէսզի Հայութիւնը ապրի:

Ազնիւ եւ անկեղծ պայքարը միայն կարող է դադարեցնել եւ ոչնչացնել կեղտոտ եւ վնասակար պայքարը:

Պայքարելէ չվախնանք երբ մեր ազգին շահն է խնդրի առարկան: Պայքարելէ չքաշուինք երբ մեր ազգին ուժերը վատնող տարրեր գոյութիւն ունին մեր մէջ:

Երեւակայեցէք այն ցանկալի օրը, երբ բո-

լոր տշ-կուսակցական Հայերս կազմակերպը-
ուած, զօրացած կը բարձրացնենք մեր Համազ-
գային հեղինակաւոր ձայնը եւ կոչ կ'ուղղենք
մեր կուսակցան կուսակցական եղբայրներուն,
«Դադերեցոյէ՛ք ձեր ազգայնաս գործունէու-
թիւնը, եթէ ոչ կը դադերեցնէք ձեզ: Ազգագուս
գործեցէք, ու պիտի սիրենք եւ օգնենք ձեզ»:

Ի՞նչպէս պիտի դադերեցնենք անոնց ազգա-
վնաս գործունէութիւնը եթէ անոնք չլսեն մեր
կոչը: Խիստ դիւրաւ: Պիտի գլանանք անոնց մեր
նիւթական եւ բարոյական օգնութիւնը եւ ա-
ջակցութիւնը: Ո՛չ մէկ չեզոք Հայ պիտի կար-
դայ անոնց թերթերը, ոչ մի չեզոք Հայ պիտի
ներկայ դառնուի անոնց ժողովներուն, ոչ մի
չեզոք Հայու լուծման պիտի մտնէ անոնց կու-
սակցական դանձը, եւ ոչ մի չեզոք Հայու քուէ
պիտի տրուի ի նպաստ անոնց:

Անոնք կամ պէտք է լսեն մեր ձայնը եւ ըզ-
դաստանան, եւ կամ հակառակելով տկարանան
ու սմբին:

Երբ չեզոքներս բոլորովին կազմակերպը-
ուինք, պիտի չարտօնենք որ մեր անուամբ խօ-
սին: Անոնց ամենուն բերնի ծամոցն է հիմա,
«Ազգը մեր հետն է», մինչդեռ իրենք լաւ գի-
տեն որ աչգպէս է:

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ԿՈՒՌԱԽՆՁՈՐԸ

Մենք՝ չեզոքներս խորհած ենք երբէք թէ

Հայ քաղաքական կուսակցութիւնները ինչո՞ւ
կը կռուին իրարու հետ: Ո՛չ:

Եթէ խորհած ըլլայինք, շատոնց չեզոքնե-
րու միութիւն մը պիտի կազմէինք: Կուսակցա-
կաններու կռուի առարկան մեզի՝ Ձեզմենքս,
եմք: Անոնք կը կռուին մեր դրամին, մեր քը-
ւէին եւ մեր Համաիրութեան վրայ: Իբրեւ թէ
անօգնական տշխարներ ըլլայինք, որ մեզ տի-
րանալու Համար գայլեր իրարու հետ կռուէին:
Այս նմանութիւնը կրնայ խիստ թուիլ ոմանց,
բայց բացարձակ ճշմարտութիւն մ'է: Կը կըրկ-
նենք. կուսակցութիւնները չեզոքներու դրա-
մին, քուէին եւ Համաիրութեան Համար կը կըռ-
ուին իրարու հետ: Եթէ անոնք ազգին սիրոյն,
այսինքն մեծամասնութիւն կազմող չեզոքներու
սիրոյն, զանոնք կըթելու, բարձրացնելու եւ
ազնուացնելու սիրոյն գործէին, ի՞նչ Հարկ
կար բղքտուելու, ծեծկուելու, բամբասելու,
հայհոյելու եւ մրտտելու: Այդ կերպով ո՛չ ազգ
կ'ազատի, ո՛չ մերկը կը հագուի, ո՛չ անօթին
կը կշտանայ, ո՛չ որբը կը կըթուի եւ ոչ ալ
այրին կը մխիթարուի: Հետեւաբար ժամանակ
է որ ոչ-կուսակցականներս մեր գլխուն ճարը
նայինք:

ԱՆՆՈՂՆԵՐ ԿԱՐԾԻՔ ՄԸ

Շատեր կ'առարկեն թէ, «Թէեւ լաւ է Հայ
Չեզոքներու Համազգային Միութիւնը եւ իր

նպատակները, ստեղծն ալլեւս ի՞նչ պէտք էր, վաղը Հայաստան պիտի ազատի եւ բոլորս ալ կը թողունք Վերթանք»:

Այս խիստ անխոհեմ ասութիւն մ'է: Այսպէս խօսողը կը ցուցնէ որ ինք չէ ըմբռնած ազգային կազմութիւնը, չէ ուսումնասիրած մեր ցաւերուն պատճառը, չէ փնտռած զանոնք բուժելու դարման մը:

Հայ Ձեզոքներու Համազգային Միութիւնը միայն արտասահմանի Հայոց կազմակերպութեան համար չէ հիմնուած, այլ բոլոր աշխարհի ոչ-կուսակցական Հայերը իրար կապելու համար:

Վաղը՝ ապագայ ազատ Հայաստանի մէջ՝ եթէ անկազմակերպ վիճակ մը ունենանք՝ Եւրոպայի, Եգիպտոսի եւ Ամերիկայի մէջ երեւցած կուսակցական տղեղ եւ ազգամիտս պայքարը անհամեմատ մեծ չափով հոն ալ պիտի սկսի եւ զո՛ւր տեղ պիտի անցնին տարիները, պիտի վատնուին ազգային ուժեր եւ մեր աւերակ Հայրենիքի վերաշինութիւնը պիտի կաշալ:

Հայաստանի մէջ ոչ-կուսակցականներու կազմակերպութիւնը ռա՛տ աւելի կենսական պէտք մ'է քան արտասահմանի մէջ:

Եթէ ոչ-կուսակցական Հայերը կազմակերպուած ըլլալին անցեալին մէջ, արտասահմանի մէջ, Հայը Հային դէմ, գործուած ոճիրներ տեղի պիտի չունենային, որովհետեւ կուսակ-

ցութիւնները պիտի չհամարձակէին չանսալ կազմակերպուած մեծամասնութեան կամքին:

Եթէ ոչ-կուսակցականներու միութիւնը առաջուց գոյութիւն ունենար, աշխարհի փափուկ ժամանակներու մէջ, երկու պատգամաւորութիւններ, երկու հակառակ քաղաքականութիւններ եւ ազգային ուժերու վատնում պիտի չլինէր:

Եթէ ոչ-կուսակցականներու միութիւն լիներ Ամերիկայի մէջ ապօրէն եւ անկանոն «Ազգային Միութիւն» մը պիտի չունենայինք եւ հետեւաբար անոր հետեւող վնասներէ եւ աղտոտ պայքարներէ ազատ պիտի մնայինք:

Եթէ ոչ-կուսակցականներու Համազգային Միութիւնը գոյութիւն ունենար, կուսակցականները Ամերիկայի առաջնորդութիւնը մատի փաթթոց ընելով երկու հակառակ կաթողիկոսական տեղապահներ չէինք ունենար:

Եթէ ոչ-կուսակցականները կազմակերպուած ըլլային, Նիւ Եորքի Հայութիւնը երկու եկեղեցի չէր պահեր, եւ հետեւաբար ամսական 350 տօլարը փոխանակ օտարներուն գրպանները լեցնելու՝ մեր մերկ ու անօթի եղբայրներուն եւ քոյրերուն կը դրկէր:

Եթէ ոչ-կուսակցականները կազմակերպուած ըլլային՝ անցեալ պատգամաւորական ընտրութեանց միջոցին կատարուած թշնմանքները չէր կիրարկուէր:

Ձեզոքներ, ոչ-կուսակցական Հայեր, ըմ-

բըռնեցէք կացութիւնը, եւ անյապաղ միացէք Հայ Զեզոքներու Համազգային Միութեան: Հայութեան շահը այս կը պահանջէ. Հայաստանի շահը ա՛յս կը պահանջէ. Ձեր եւ Ձեր դաւակներուն ու թոռներուն շահը ա՛յս կը պահանջէ:

Հայ Զեզոքներու Համազգային Միութիւնը իր գոյութեամբ վերջ պիտի դնէ կուսակցական աղտոտ պայքարին, եւ պիտի հարկադրէ կուսակցութիւններուն փոխել իրենց ընթացքը դէպի լաւը, դէպի բարին, դէպի վսեմը:

ՆՊԱՏԱԿ Դ.

Օժանդակել ազգային կառավարութեան եւ այն հաստատութիւններուն, որոնք անկեղծօրէն կը ջանան բարձրացնել բարոյապէս եւ նիւթապէս Հայութեան շահերը:

Վաղը գերութեան ճաթած պատեանը պիտի թօթափենք եւ ազատ Հայաստանի մէջ ազատ Հայ քաղաքացիներ պիտի ապրինք: Ամեն Հայ, կին թէ մարդ, իր գաղտնի եւ անկաշկանդ քուէով պիտի ընտրէ Ազգային կառավարութիւնը: Կուսակցութիւնները աչն տեղ ալ պիտի ջանան խաղալ իրենց Հին խաղը, եւ իրենց չհամակրած կամ չուզած կառավարութեան գործունէութիւնը ամուլ ընել եւ այսպէսով վնասել մեր ազգային չառաջդիմութեան: Անոնք անմիաբանութեան գարշելի որոմները իրենց հետ Հայաստան պիտի տանին եւ արտասահմանի մէջ կատարուած խաղքութիւնները

մեծ ծաւալով Հայրենիքի մէջ պիտի երեւին:

Հայ Զեզոքներու Համազգային Միութիւնը նախատեսելով այս՝ կ'ուխտէ Հայութեան օրինաւորապէս ընտրուած կառավարութեան նեցուկ եւ զօրավիգ ըլլալ եւ ամեն կերպով օգնել որ իր կոչումը լիովին կատարէ:

Հիմա, թերեւս հարցուի թէ Հայ Զեզոքներու Համազգային Միութիւնը ի՞նչ ապահովութիւն կ'ընայ տալ, որ ինքն ալ կուսակցութեանց նման պիտի չայլատերի, եւ թէ իր ազնիւ նպատակները պիտի կարենայ գործադրել:

Երկու տեսակ սխալի կամ ալլասերի կայ — դիտակից եւ անդիտակից:

Անկարելի է որ դիտակցաբար սխալնք կամ ալլասերինք, որովհետեւ մեր սխիթեմը կուսակցականներուն կոմիտէական սխիթեմը չէ: Հայ Զեզոքներու Համազգային Միութիւնը հիմնուած է ընկերական ամենաշնչաւասար հիմերու վրայ: Ուեւ անդամ իրաւունք ունի Միութեանս ամենափափուկ գործառնութեանց մասին ծանօթանալու: Միութեանս բոլոր գործերը, առանց բացառութեան, միշտ ընկերներու մեծամասնութեան ձայնով կը կատարուին եւ ոչ թէ «գլխաւոր վարիչ»ներով, այնպէս որ ամեն գործի մէջ մեծամասնութեան հաւանութիւնը կ'իշխէ:

Աւելին կայ: Ուեւ Հայ Միութեանս անդամակցած ըլլայ կամ ոչ, կարող է մեր ժո-

դովներուն ներկայ գտնուիլ եւ իբրեւ ճիւղ-
թեանս մէկ անդամը մասնակցիլ վիճաբանու-
թեան, ցուցնել մեր սխալը, եթէ ունինք, կամ
ընելու վրայ ենք: Այսպիսիները՝ կուսակցա-
կաններուն նման չենք վրնտեր մեր ժողովնե-
րէն, չենք լռեցնել զիրենք, որովհետեւ մեր ան-
դամը չէ, այլ շնորհակալութիւն կը յայտնենք
եթէ ազգօգուտ թելադրութիւն մը ընեն:

Ուեւէ կուսակցական կարող է ներկայ ըլ-
լալ մեր ժողովներուն: Մեր բեմը իրենց տըր-
մադրութեան տակ է ամեն ժամանակ երբ փա-
փաքին, նոյն իսկ մեղի հակառակ խօսելու ի-
րաւունք կուտանք իրենց, եթէ իրենց հակա-
ռակ վիճելէն Հայութիւնը կ'օգտուի:

Կուսակցութիւնները կարող են ցոյց տալ
աչապիսի ազատ ժողովրդապետական սկզբունք
մը:

Իսկ անգիտակից սխալումին բոլոր մարդ-
կային էակները ենթակայ են, որմէ անկարելի
է խուսափիլ: Բաց մարդկային այս թերու-
թիւնը օրհնութիւն է միանգամայն, վասնզի
միայն սխալելով ուղիղ եղանակը կը սորվինք:
Գործուած սխալ մը ճանչնալը եւ ընդունիլը ա-
մենավսեմ առաքինութիւններէն մէկն է: Եթէ
անգիտակցօրէն սխալ մը գործենք այս կամ այն
անհատին կամ խումբինը պիտի չըլլայ, ալ
ընդհանուրինը, ու մենք քաջաբար, առնաբար
պիտի ընդունինք որ սխալած ենք, եւ պիտի աշ-
խատինք խրատուիլ այդ սխալէն: Մեր ազգա-

յին դժբաղդութիւններէն մին է սխալը գործել,
սխալը տեսնել, սակայն չամառօրէն սխալուած
չըլլալը պնդել եւ գործուած սխալը ուրիշի մը
շալակը բեռցնել: Այս մեր յետամնացութեան
գլխաւոր պատճառներէն մին է: Զօրավար մը
կատաղի ճակատամարտէ մը յետոյ ըսաւ.—
«Մեծ ճակատամարտ մը կորսնցուցի եւ բոլո-
րովին իմ յանցանքս էր»: Եւ այդ զօրավարին
կենսագիրը կ'աւելցնէ, «Այդ խոստովանութիւ-
նը աւելի մեծութիւն կը ներկայացնէր քան իր
բոլոր չաղթութիւնները»:

Մենք, ընդհակառակը, կ'ուրանանք եւ կը
մոռնանք մեր սխալները եւ կը շարունակենք
սխալիլ կրկին ու կրկին, սակայն երբէք չենք
մոռնար ուրիշներու սխալները մատի փաթթոց
ընելու:

Այս խիստ յոռի եւ վատ նկարագիր է եւ
պարտինք արմատախիլ ընել մեր մէջէն:

Հայ Զեղոքներու Համազգային Միութիւնը
սա ուղին ընտրած է.— Իյնանք թէ կանգնինք,
պարտինք անկեղծօրէն, հաւատարմօրէն եւ մե-
ծամասնութեան հաւանութեամբ գործել — բան
մը որուն կը համաձայնի ամեն ողջամիտ մարդ
թէ կին:

Ահա՛, Զեղոքներ, անկեղծ, ոչ-կուսակցա-
կան եւ հայրենասէր Հայեր, մեր նպատակը ըստ
կարելւոյն բացատրեցինք, եւ բոլորովին վրս-
տահ ենք որ կը համաձայնի նաեւ ձեր իմացա-
կանութեան եւ ձեր ազգային շահերու ըմբռ-

նումին հետ: Այժմ կը մնայ մեզ գործել, դոր-
ծել եւ անդադար գործել:

Ուր որ կը գտնուինք, երկրի կամ արտա-
սահմանի մէջ, կազմակերպուեցէք Հայ Ձեզոք-
ներու Համազգային Միութեան ընդգրկած նը-
պատակներով: Խանձեցէք բոլոր անկեղծ Հայ
սրտերը Հայութեան ծառայելու սրբազան հու-
րով: Խօսեցէք, լսեցէք ձեր ձայնը, ուր որ
Հայ սիրտ մը կայ: Գօտեպնդուինք սա ան-
խախտ հաւատքով, որ յաջողութիւնը անպայ-
ման ճշմարիտ եւ անկեղծ Հայրենասիրութենէն
անբաժան է: Գրեցէք եւ յարբերութեան մէջ
մտէք մեզ հետ, եթէ այլ քաղաքներու մէջ կը
գտնուիք, ու պիտի զրկենք ձեզ Միութեանս
կազմակերպութեան բոլոր մանրամասնութիւն-
ները: Եթէ Նիւ Եորքի մէջ կը բնակիք զրկե-
ցէք ձեր անունը եւ հասցէն եւ մենք մասնաւոր
նամակով պիտի հրաւիրենք ձեզ մեր ժողովնե-
րուն եւ դասախօսութիւններուն:

Ձեզոքնե՛ր, Ոչ-Կուսակցական Հայե՛ր,
այլեւս ոեւէ չըմեղանք կամ արդարացում չենք
կրնար ունենալ մեր անտարբերութիւնը ծած-
կելու:

Յիշենք որ տարիներով տրտնջացինք և ող-
բացինք Հայ անմիաբանութեան վրայ, ու ա-
հա՛ Հասաւ օրհնեալ ժամը վերջ դնելու այդ ա-
նիծեալ անմիաբանութեան:

Յիշենք որ, իբրեւ չեզոք Հայեր մեծ պար-
տականութիւններ ունինք մեր ազգին հանդէպ,

ու միմիայն միանալով կարող ենք լի ու լի կա-
տարել զանոնք:

Յիշենք որ եթէ մեր քաղաքական կազմա-
կերպութիւնները ներկայ աղիտաբեր ուղղու-
թեամբ գործեն ապագայ ազատ Հայաստանի
մէջ,— ինչ որ խիստ հաւանական է իրենց անց-
եալը ու ներկան դատելով— ահագին կորուստ-
ներ պիտի ունենանք եւ սարսափելի պատու-
հասներու պիտի ենթարկուինք: Եւ այս նկա-
տումը ամենահրամայական պահանջ կը դնէ
մեր վրայ, որ անոնց ազգամիջոց գործերուն
հակազդելու համար կազմակերպուինք:

Յիշենք որ անթիւ Հայրեր, մայրեր, որ-
բեր, քոյրեր եւ եղբայրներ աննկարագրելի վիշ-
տը եւ թշուառութիւնը իրենց սիրելի եւ նուիր-
ական դէմքերուն վրայ մեր քաջալերութեան
եւ օգնութեան կ'սպասեն:

Ձեզոքնե՛ր, բացէ՛ք ձեր մտքի աչերը եւ
տեսէ՛ք, Հայաստանի ապագայ անկաշառ եւ
անողոք պատմագիրը լայնաբաց աչքերը սե-
ւեռած շեշտակի մեզ կը նայի: Նա կ'ուզէ գիտ-
նալ, երբ սկսի նկարագրել մեզ, թէ իր գրիչը
ամօթի, նախատինքի եւ անէծքի մեղանո՞վ պի-
տի թրջէ թէ պարտաճանաչութեան եւ փառքի:

Որը՞ պիտի ընտրենք, փառքը՞ թէ ամօթը:
Մենք բացարձակապէս վստահ ենք, որ բոլոր
ոչ-կուսակցական Հայեր, ազգային այսպիսի
կենսական պէտքերն առջեւ պիտի փչրեն ամեն
նկատում, ամեն շահ եւ ամեն հաճոյք եւ պի-

տի փութան կատարել իրենց պարտականու-
թիւնը միանալով Հայ Զեղոքներու (ոչ-կու-
սակցականներու) Համազգային Միութեան:

Հասցէ՝

Armenian Non-Partisan Pan-National Union
P. O. Box 278
New York City

Պ. ընթերցող, կը խնդրենք որ կարգալէ
վերջ, ուրիշ ոչ-կուսակցականներու տաս, թող
ձեր միջոցով այս գրքոյկը իր բարերար գործը
տարածէ բոլոր հայրենասէր Հայ սրտերու:

2013

ՀՀ Ազգային գրադարան

61/1/10039577

Ոչ-կուսակցական եղբա՛յր, կամ
քույր, մի՛ ըսեր, «Թող ընեն նախնք,
եթէ յաջողին՝ ես ալ կ'ընկերանամ»,
այլ ըսէ՝ «Հիմա՛ պիտի ընկերանամ,
որ յաջողութիւնը ապաՀովուի»:

323.1/47

2 - 24

This handbook was based on three workshops organized by the Institute for Democracy in Eastern Europe (IDEE) for women NGO leaders from the Caucasus in 1999-2000. The workshops were part of a year-long program called "Working Together: Networking Women in the Caucasus" aimed to provide training and support for improving organizational, leadership, advocacy, and networking skills. IDEE would like to thank its NGO partners: the Armenian PEN Center, the Association of IDP Women in Georgia, and the Association for the Protection of Women's Rights named after Dilara Alieva in Azerbaijan who compiled, edited, and published this handbook in the Armenian, Azeri, Georgian, and Russian-language versions. IDEE would also like to thank the Bureau of Educational and Cultural Affairs of the U.S. Department of State for its generous support for the handbook and women's leadership program.